

TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
ŞÜKRÜ HALÛK AKALIN
ARMAĞANI

RESEARCHES IN TURKOLOGY
STUDIES IN HONOUR OF
ŞÜKRÜ HALÛK AKALIN

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
ŞÜKRÜ HALÜK AKALIN ARMAĞANI
RESEARCHES IN TURKOLOGY
STUDIES IN HONOUR OF ŞÜKRÜ HALÜK AKALIN

Editörler

Prof. Dr. S. Dilek YALÇIN ÇELİK Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Emine YILMAZ Hacettepe Üniversitesi
Dr. M. Samet KUMANLI

Akçağ Yayınları: 1749

Armağan Kitaplar: 10

ISBN: 978-605-342-725-4

1. Baskı: Ankara 2022

Makalelerin içeriğı ile ilgili tüm hukuki sorumluluk yazarlarına aittir.

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Arda AZMUŞ

Kapak: Kitapta yer alan makalelerin adlarından raslantısal olarak oluşturulmuş bulutu ve Şükrü Halûk Akalın.

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncılık Sertifika No: 44397

© Akçağ Yayınları 2022

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.'ye aittir. İzinsiz olarak kısmen veya tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

AKÇAĞ BASIM YAYIM PAZARLAMA A.Ş.

Saraykent Sanayi Sitesi, Saray Mah. 52. Sok. No. 23

Kahramankazan - ANKARA

Tel : 312 432 17 98 - 473 63 10

Faks : 312 432 28 52

www.akcag.com.tr

akcag@akcag.com.tr

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın'ın Akademik Yaşam Öyküsü

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın 22 Ocak 1956 tarihinde Ahmet Recai ve Neclâ Akalın'ın birinci çocukları olarak Adana'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Adana'da, lise öğrenimini ise İstanbul'da tamamladı.

Yazmaya olan tutkusuyla ilk kalem denemelerini Yeni Adana gazetesinde yayımladı. Bizim Anadolu gazetesinde yazılar yazdı. Çalışma hayatına İstanbul'da lise yıllarında gazetecilik yaparak başladı, Son Havadis gazetesinde muhabir olarak çalıştı.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde 1975 yılında başladığı lisans öğrenimini Haziran 1979 döneminde tamamladı. Aynı bölümde Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş'ın danışmanlığında doktora çalışmasına başladı. Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak atandığı Davutpaşa Lisesinde görev yaparken Kültür Bakanlığı bünyesinde kurulan ve İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsünün de bulunduğu tarihî binada çalışmalarını yürüten Ansiklopedik Evliya Çelebi Seyahatnamesi Yayın Bürosuna Ağustos 1980'de memur olarak atandı. Bu büronun kapanması üzerine Kültür Bakanlığınca, aynı binada bulunan İslam Ansiklopedisi Yayın Bürosunda musahhih olarak görevlendirildi. Danışmanı Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş'ın vefatı üzerine doktora çalışmasını Prof. Dr. Mertol Tulum danışmanlığında yürüttü. Mart 1983 tarihinde açılan okutmanlık sınavını kazanarak Çukurova Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne okutman olarak atandı. Çukurova Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde Türk Dili derslerini verdi.

Saltuk-name I (İnceleme-Söz Dizimi-Metin) başlıklı tezini 27 Mayıs 1987 günü Prof. Dr. Muharrem Ergin başkanlığında Prof. Dr. Mertol Tulum, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Prof. Dr. Nuri Yüce, Prof. Dr. Osman Fikri Sertkaya'dan oluşan jüri önünde başarıyla savunarak Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalında doktor unvanını aldı. 1989 yılına dek Çukurova Üniversitesinin Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim fakültelerinde Türk Dili derslerini okuttu. 1989 yılının Ağustos ayında Çukurova Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne yardımcı doçent olarak atandı. 1 Ekim 1990 tarihinde Hacettepe Üniversitesinde

yapılan doçentlik sınavını başararak Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalında doçent unvanını aldı. 1993 yılında atandığı Çukurova Üniversitesi Türk Dili Bölümü Başkanlığı görevini 2001 yılına kadar sürdürdü. Türkiye Türkçesinin dil bilgisi ve söz varlığı üzerine yaptığı çalışmalarının yanı sıra başta Azerbaycan, Kırgız, Şor, Teleüt Türkçeleri olmak üzere çağdaş Türk lehçelerinin söz varlığını konu alan projeler yürüttü; tezler yönetti; makale, bildiri ve sözlüklere imzasını attı. Bu çalışmaları ve *Eski Anadolu Türkçesinde Cümle Başı Edatlarıyla Kurulmuş Zaman Yardımcı Cümleleri* adlı profesörlük takdim tezi ile 16 Ocak 1996 tarihinde Çukurova Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalında profesör kadrosuna atandı.

1995 yılında Türk Dil Kurumu (TDK) Bilim Kurulu asli üyeliğine seçildi. Türkiye’de internetin başladığı 1994 yılının sonlarında kişisel ağ sayfasını kurdu. Türkçenin bilgisayarda işlenmesi, yanlışsız kullanımı, sanal ortamda Türkçe içeriğin geliştirilmesi ve bilgisayar terimlerinin Türkçeleştirilmesi amacıyla çalışmalar gerçekleştirdi. TDK’de oluşturulan Bilgisayar Terimleri Sözlüğü ve Karşılıklar Kılavuzu Projesi’nin başkanlığını yürüttü. Çukurova Üniversitesinde Türkoloji alanında araştırmalar ve yayınlar yapmak üzere 1996 yılında Türkoloji Araştırmaları Merkezini kurdu ve beş yıl süreyle müdürlük görevini yürüttü. 1997 yılında sanal ortamda Türkoloji Dünyası ağ kümesinin kuruluşunu gerçekleştirdi. 1998 yılında TDK Yürütme Kurulu üyeliğine seçilen Prof. Dr. Akalın, aynı yıl sanal ortamda Türkoloji Haberleşme Grubunu kurdu. Yine aynı yıl sanal ortamda yayımlanan dünyanın ilk sanal Türkoloji dergisi olma özelliğini taşıyan ve hâlen yayımını sürdüren *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*’nin kuruluşunu gerçekleştirdi.

13 Nisan 2001 günlü Resmî Gazete’de yayımlanan üçlü kararname ile TDK Başkanlığı görevine atandı. TDK’nin ve çalışmalarının kamuoyunda hak ettiği yeri alması uğrunda büyük çabalar yürüttü. Kuruluşunu gerçekleştirdiği yirmi üç çalışma grubunda Kurum uzmanlarının yanı sıra üniversitelerdeki ilgili bölümlerden bilim insanlarının da katılımıyla TDK’de etkin bir dönem başlattı. *Türkçe Sözlük*, *Derleme Sözlüğü*, *Tarama Sözlüğü* ve çeşitli bilim, sanat dallarındaki terim sözlükleri gibi Kurumun basılı kaynaklarını sayısal ortama aktarmak üzere yoğun bir çalışma içerisine girdi.

Prof. Dr. Akalın’ın bu çabaları sonucunda *Türkçe Sözlük*’ün sayısal ortama aktarılmış ve geliştirilmiş biçimi olan *Güncel Türkçe Sözlük*’ün ve *Yazım Kılavuzu*’nun 2002 yılında TDK ağ sayfasında erişime açılması sağlandı. Prof. Dr. Akalın daha sonra *Kişî Adları Sözlüğü* (2004), *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü* (2006), *Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü* (2007), *Türkiye Türkçesi Ağzıları Sözlüğü* (2008), *Büyük Türkçe Sözlük* (2008), *Sesli Türkçe Sözlük* (2008), *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* (2009), *Tarama Sözlüğü* (2009) gibi elektronik sözlüklerin hazırlanmasında ve yazımlaştırılmasında öncü rol oynadı. İsim babası olduğu *Güncel Türkçe Sözlük*’ün geliştirilmesi amacıyla Prof. Dr. Akalın’ın başkanlığında oluşturulan çalışma grubunun üyesi bilim insanları ve uzmanların yoğun emek ve çalışmalarıyla *Türkçe Sözlük*’ün güncellenmiş yeni sürümleri olan 2005 ve 2011 yıllarındaki onuncu ve on birinci

baskıları gerçekleştirilmiştir. *Türkçe Sözlük*'ün bu baskılarına yazdığı ayrıntılı sunuş yazılarında sözlükçülüğümüzün tarihçesini, TDK'nin *Türkçe Sözlük* hazırlama geleneğini ve ilkelerini ortaya koymuştur. İlk kez on birinci baskıda yer alan Ek Bilgiler'in pek çok bölümü Prof. Dr. Akalın'ın kaleminden çıkmıştır. Onuncu baskı *Türkçe Sözlük* veri tabanının yoğun disk (CD) olarak üretilmesi de Prof. Dr. Akalın'ın çabalarıyla gerçekleşmiştir. Yazılımın işlevselliği, söz varlığında seçenekli arama (filtreleme), seslendirme, sözcük oyunları vb. özelliklerin yoğun diskte yer alması için yazılım ekibiyle birlikte çalışmıştır. Madde başı sözcüklerin seslendirme denetimine de katılmıştır. Prof. Dr. Akalın girişimleriyle TDK'nin Erciyes Üniversitesinde oluşturduğu İlköğretim Okulları Türkçe Sözlük, Ege Üniversitesinde oluşturduğu Batı Kaynaklı Kelimeler Sözlüğü çalışma gruplarında da yer almış, bu çalışma gruplarında hazırlanan *İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük* (sonradan adı *Okullar İçin Türkçe Sözlük* olarak değiştirilmiştir), *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü* adlı eserlerin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur.

Yazım kurallarının uygulanmasında yaşanan sorunları, ayrılıkları, tartışmaları gidermek amacındaki Prof. Dr. Akalın, bu konuda gelenekleşmiş yazım biçimlerinin belirlenmesi, yeni kılavuzun tartışmalara son verecek bir biçimde hazırlanması düşüncesindeydi. Bu amaçla TDK'de 2003 yılında bir çalıştay düzenleyerek yazım konusunda çalışan akademisyenlerin, MEB, Talim ve Terbiye Kurulu üyelerinin, basın yayın kuruluşlarının bu çalışmaya davet edilmesini sağlamıştır. Bu ilkeler doğrultusunda başkanlığını Prof. Dr. Akalın'ın yaptığı çalışma grubunca hazırlanan kılavuzun adı yirmi yıl sonra yeniden *Yazım Kılavuzu* olarak değiştirilerek 26. baskısı yapılmıştır. *Yazım Kılavuzu*'nun 27. baskısı da Prof. Dr. Akalın'ın başkanlığını yaptığı çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır. Bu baskıya da ayrıntılı bir sunuş yazan Prof. Dr. Akalın, TDK'nin yazım kurallarını belirleme yetkinliğini ve kılavuz yayımlama çalışmalarını anlatmıştır. Çalıştay'da yazım kurallarının ilköğretim öğrencileri için yalınlaştırılmış biçiminin hazırlanması düşüncesi kabul görünce Prof. Dr. Akalın'ın başkanlığında oluşturulan ve Talim Terbiye Kurulu temsilcilerinin de yer aldığı çalışma grubu *İlköğretim Okulları İçin Yazım Kılavuzu*'nu (sonradan adı *Okullar İçin Yazım Kılavuzu* olarak değiştirildi) hazırlamıştır.

Terim çalışmalarına özel bir önem veren Prof. Dr. Akalın tıp, diş hekimliği, eczacılık, hemşirelik, veteriner hekimlik, iktisat, ekonometri, yöneylem, uluslararası ilişkiler alanlarında TDK bünyesinde çalışma grupları kurulmasına öncülük etmiş ve bu bilim dallarından bilim insanlarının Kurum çatısı altında alanlarının terimlerini belirlemelerine olanak sağlamıştır. Her alanın kendi bilim insanlarından oluşan çalışma gruplarında bir de Türk dili uzmanı bulunması ilkesi gereğince Prof. Dr. Akalın diş hekimliği, iktisat, ekonometri ve uluslararası ilişkiler terimleri çalışma gruplarında yer almıştır. *İktisat Terimleri Sözlüğü* ile *Ekonometri Terimleri Sözlüğü* TDK tarafından yayımlanmış olup, Diş Hekimliği Terimleri Kılavuzu TDK'de yayın aşamasındadır. TDK'nin önceki yıllarda yayımladığı terim sözlükleriyle yeni dönemde yayımladığı terim sözlüklerini tek bir veri tabanı hâlinde toplayan elektronik sözlük yazılımını hazırlayan grubun başkanlığını da Prof. Dr. Akalın yapmıştır.

Atatürk'ün yazdığı *Geometri* kitabının yayımlanışının yetmişinci yılında yıllardır yapılan tıpkıbasım yerine özel bir tasarımla kitabın yeniden yayımlanmasını sağlamıştır. Prof. Dr. Akalın, 2007 yılında yayımlanan bu özel baskıya yazdığı *Sunuş*'ta Atatürk'ün dil çalışmalarını ayrıntılarıyla ortaya koymuş, Atatürk'ün türettiği ve tanımını verdiği geometri terimlerinin sözlükçesini de hazırlayarak bu özel basımın sonunda yayımlamıştır.

TDK'nin yabancı sözlere karşılıklar bulma çalışmasını bilim insanlarının yanı sıra konuya ilgi duyan farklı mesleklerden kişilerin, çevirmenlerin, sanatçıların katılımıyla geniş bir kurulca yürütülmesini sağlamış ve bu çalışma kamuoyunda büyük bir ilgi görmüştür. TDK'nin bulduğu yabancı sözlere karşılıkların kamuoyuna mal olması için yürüttüğü çalışmanın 2008 yılı Hükûmet Eylem Planına girmesini önermiş ve bunun kabul edilmesi üzerine basılan *Yabancı Sözlere Karşılıklar Kılavuzu* ücretsiz olarak bütün radyo, televizyon, basın yayın kuruluşlarına düzenlenen törenlerle dağıtılmıştır. Yabancı adlı işyerlerine karşı TDK'nin yürüttüğü çalışmanın geniş kesimlere yayılması için de yeni bir çalışma başlatan Prof. Dr. Akalın, yabancı olan adını Türkçeyle değiştiren kurum ve kuruluşların, işyerlerinde Türkçe ad kullanılması kararı alan belediyelerin, iş yerlerinin ödüllendirilmesi törenlerine bizzat katılmıştır.

Türkçeyi doğru ve güzel bir biçimde kullanan sunucuları, sanatçıları ödüllendirmeye özel bir önem gösteren Prof. Dr. Akalın ilgili programın canlı yayınında bu sanatçılara ödüllerini vermiştir. Şarkılarında zengin söz varlığımızı, deyimlerimizi, atasözlerimizi genç kuşaklara örnek olacak bir biçimde kullanan sanatçıları da teşekkür yazıları göndererek teşvik etmiştir.

TDK'de Türk İşaret Dili (TİD) ile ilgili çalışmaları başlatan da Prof. Dr. Akalın olmuştur. Yıllarca ihmal edilen, hatta 1953 yılında sağırılar okullarında kullanılması yasaklanan, eğitimden dışlanan Türk İşaret Dilinin resmen tanınması anlamına gelen Engelliler Hakkında Kanun'un 15. maddesiyle TİD'in geliştirilmesi, sözlüğünün ve dil bilgisinin hazırlanması görevinin TDK'ye verilmesi Prof. Dr. Akalın'ın girişimleriyle gerçekleşmiştir. Bu konuda yönetmeliğin çıkarılması, ilgili bakanlıkların ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla TDK'nin başkanlığında Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulunun (TİDBO) kurulması Prof. Dr. Akalın'ın inisiyatif almasıyla sonuçlanmıştır. TİD'in bilimsel yönlerden araştırılması amacıyla Türkiye'de ilk kez 7 Haziran 2007 tarihinde TDK'de Türk İşaret Dili Çalıştayı düzenlenmiş, çalıştayda TİD'in çift elli parmak abecesi ölçünlü hâle getirilmiştir. TİDBO tarafından onaylanan bu abece dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in de katıldığı TDK'nin 75. kuruluş yıldönümü törenlerinde kamuoyuna tanıtılmıştır. Prof. Dr. Akalın, 2010 yılında da TDK'nin öncülüğünde İkinci Türk İşaret Dili Çalıştayı'nın toplanmasını sağlamıştır. TİD kurslarına katılarak MEB onaylı TİD öğreticisi sertifikası da alan Prof. Dr. Akalın, TİD tarihi alanında çalışmalar yapmaktadır. Emekliliği sonrasında bu ana bilim dalındaki lisansüstü derslerini sürdürmektedir.

TDK'nin başta kuruluş yıl dönümü ve Dil Bayramı olmak üzere etkinliklerinin geniş katılımlarla kutlanması, bu törenlere devlet erkânının icabet etmesi için özel

çaba harcamış, böylece bu etkinliklerin kamuoyunun gündemine gelmesini sağlamıştır. TDK'nin kuruluş yıl dönümü olan her 12 Temmuz'da ve her 26 Eylül Dil Bayramı'nda Kurumun kurucusu ve murisi ulu önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü anmak üzere Kurum çalışanları ve bilim insanlarıyla birlikte Anıtkabir'de tören düzenlenmesini sağlamış, Anıtkabir özel defterine günün anlamını belirten duygularını yazmış ve imzalamıştır. Cumhuriyet'in sekseninci yılındaki Dil Bayramı ile yetmiş beşinci Dil Bayramı'nı Atatürk'ün öncülüğünde Dolmabahçe'de toplanan Birinci Türk Dil Kurultayı'nın gerçekleştirildiği salonda düzenlenmesini sağlamış ve bu etkinliklere de devlet erkânı tam kadro katılmıştır. Başkanlığı döneminde 2004 ve 2008 yıllarında düzenlenen iki *Uluslararası Türk Dil Kurultayı* da Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan ve ilgili bakanların tam kadro katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Başkanlığı döneminde TDK'nin Türk dünyası ile ilişkilerinin güçlendirilmesini sağlamış, Türkiye'de düzenlenen toplantılara Türk dünyasından bilim insanlarının katılmalarını özellikle teşvik etmiştir. Türk cumhuriyetlerinde düzenlenen toplantılara TDK'yi temsilen katılmıştır. TDK'nin uluslararası akademik kurumlarla ilişkilerinin geliştirilmesi çabalarını sürdüren Prof. Dr. Akalın, Türk dünyası bilimler akademileri, üniversiteler ile yakın ilişkiler kurmuştur. 2003 yılında PIAC Uluslararası Sürekli Altaistik Konferansı (Permanent International Altaistic Conference) Prof. Dr. Akalın'ın dönem başkanlığında Ankara'da toplanmıştır.

Türkçenin sınır aşan dil olduğu gerçeğini vurgulamak amacıyla Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştaylarını başlatmış ve başkanlığı dönemindeki dört çalıştay sınır şehirlerimizde düzenleyerek toplantı sonrasında katılımcılarla birlikte Türkiye Türkçesinin komşu ülkelere olan yayılımını yerinde görmek üzere araştırma gezileri düzenlenmesini sağlamıştır.

Başkanlığı sırasında TDK'nin TRT, Anadolu Ajansı, RTÜK, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü ile kurumsal ilişkilerini geliştirmesine özel önem gösteren Prof. Dr. Akalın bu kurumlarla ortak etkinlikler düzenlemiş veya onların yurt dışında düzenlediği seminerlere, etkinliklere bizzat katılmıştır. TRT Ankara Radyosunda dokuz yıl boyunca Türkçeyi konu edinen *Kelimelerin Dünyasına Yolculuk*, *Dile Kolay*, *Dilin Kemiği* programlarını hazırlamış, bizzat sunmuştur. TRT Televizyonu için Türkçe ile ilgili belgesellerle danışmanlık yapmış, bu programlara konuşmacı olarak da katılmıştır.

Prof. Dr. Akalın, takip ettiği bir müzayedede Atatürk dönemindeki Üçüncü Türk Dil Kurultayı'na katılan yabancı dil bilginlerinin ıslak imzalı Güneş-Dil Teorisi Raporu'nun satışa sunulduğunu görünce artırmaya katılmış ve raporu şahsı adına satın alarak bu belgenin bulunması gereken yerin TDK Belgeliği olduğunu açıklayıp Kurum arşivine bağışlamıştır. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun TDK'nin eski binasından ayrılması üzerine aslına uygun bir biçimde binayı onarımdan geçirtirken Kurumun belgeliğinde ve depolarında bulunan Atatürk'ün el yazısıyla dil çalışmalarını, Güneş-Dil Teorisi belgelerini, şairlerle yazarlarla Kurumun yazışmalarını, kullanılan ilk daktiloları çeşitli belge ve görsel malzemeyi kapalı dolaplardan çıkararak oluşturduğu Türk Dil Kurumu Müzesinde sergilenmesini sağlamıştır. Onarım sırasında bugünkü kitap satış yerinin planını çizen ve TDK'ye kazandıran da kendisidir.

Atatürk'ün Kurumun kuruluşu sırasında el yazısıyla çizdiği teşkilat şemasında etimoloji koluna yer vermesi, Türk dilinin köken bilgisi sözlüğünün TDK tarafından çıkarılması yolundaki isteği uzun yıllar geçmesine rağmen gerçekleştirilememiştir. Prof. Dr. Akalın, TDK'de göreve geldiği ilk günden itibaren Kurumda köken bilgisi sözlüğünün yayımlanması için çabalar sarf etmiş; Hasan Eren'in, Andreas Tietze'nin köken bilgisi sözlüklerinin TDK yayını olarak çıkarılması için uğraşmıştı. Tuncer Gülensoy'un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*'nin birinci baskısının Kurumda yayımlanması da Prof. Dr. Akalın döneminde gerçekleşmiştir. Kurumun kendisinin bir köken bilgisi sözlüğünün olması için de 2011 yılı bütçesine Türkiye Türkçesi Köken Bilgisi Sözlüğü Projesinin alınması sağlamış ve 12 Temmuz 2011 günü TDK'de bu konuda ilk çalıştay düzenlemiştir. Prof. Dr. Akalın'ın Kurumdaki görevinden ayrılmasının ardından bir süre âtıl kalan proje daha sonra yeniden canlandırılmış ve A maddesinin sanal ortamda erişime açılmasına karar verilmiştir.

Yaklaşık on bir yıl yürüttüğü TDK Başkanlığı görevini kendi isteğiyle bıraktığını açıklamış ve 12 Ocak 2012 günü TDK'de düzenlenen veda töreniyle Kurumdaki görevlerinden ayrılarak 2006 yılının Mart ayında yirmi beş yıl görev yapmakta olduğu Çukurova Üniversitesinden ayrılarak geçtiği Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki öğretim üyeliği görevine dönmüştür. On bir yıl aradan sonra yeniden kürsüden ders anlatmaya başlayan Prof. Dr. Akalın, hazırladığı sunumlarla derslerini ilgi çekici bilgilerle işlemeye devam etmiştir. Türkolojide bilgisayarı ilk kullanan kişi olan Prof. Dr. Akalın kendi ağ sayfasını ve e-posta sunucusunu (shakalin.net) kurmuş, hazırladığı yazılımlarla kendisi için özel söz varlığı veri tabanları oluşturmuş, video yazılımıyla Türkolojiyle ilgili kısa filmler yapmıştır.

Prof. Dr. Akalın, 2013-2016 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Bölüm Başkanlığı yapmıştır. 2 Ağustos 2016 –7 Nisan 2018 tarihleri arasında ise Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanlık görevini yürütmüştür. Kurucusu olduğu Hacettepe Üniversitesi Sözlük Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi müdürlüğü görevini 2014-2021 yılları arasında yapmıştır. Prof. Dr. Akalın, Hacettepe Üniversitesinde TİD çalışmalarını sürdürmüş ve 2018 yılında Hacettepe Üniversitesinde Türk İşaret Dili Çalışmaları ve Uygulamaları Ana Bilim Dalının kuruluşunu gerçekleştirerek bu alanda Üniversitemizde lisansüstü öğretimi de başlatmıştır. TİD tarihine ilişkin belge, kaynak, veri, görsel toplayan Prof. Dr. Akalın, 11-13 Mayıs 2022 günlerinde Elginkan Vakfınca düzenlenen 5. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kurultayı kapsamında Geçmişten Günümüze Türk İşaret Dili sergisinde bu koleksiyon malzemesini sergilemiş ve yazdığı sergi kitabında bu bilgileri ve malzemeyi yayımlamıştır.

Akademik hayatının en verimli döneminde Türk dili, sözcük bilimi (lexicology) ve sözlük bilimi (lexicography) alanlarında çalışmalarına devam etmektedir. Bu akademik çalışmalarının yanı sıra hocamızın koleksiyonerlik özelliğinden de söz etmemiz gerekiyor. El yazması ve taş baskı Osmanlı Türkçesi sözlükleri koleksiyonu pek çok kütüphanede bile bir arada bulunamayan zengin bir kültür değeridir. Hocamız bu koleksiyonunu 2017 yılında İstanbul'da Geçmişten Günümüze Türk Sözlükçülü-

ğü sergisinde sergilemiş ve aynı adla yazdığı sergi kitabında Türk sözlükçülüğünün gelişimini ele alarak koleksiyonundaki yazma, basma sözlükleri tanıtmıştır. Hocamızın bir başka koleksiyonu ise edebiyatçılarımızın yer aldığı kartpostallar ve pullardır. Osmanlı döneminden Türkiye Cumhuriyeti'ne taş baskı, elle renklendirme ve baskı kartpostallar ile Cumhuriyet döneminde edebiyatçılarımızın yer aldığı pullar konulu koleksiyonunun da bir örneği yoktur. Prof. Dr. Akalın, 2019 yılında da *Yüzler ve İzler Kartpostallarda ve Pullarda Edebiyatçılarımız* sergisini düzenlemiş ve yazdığı aynı adlı kitapta Osmanlı Devleti'nde ve Türkiye Cumhuriyeti'nde kartpostalın, fotoğrafın, pulun tarihini ayrıntılı bir biçimde incelemiş, sergilediği kartpostalları ve pulları tanıtmıştır.

Akademik ve idari hayatı süresince pek çok ödül alan Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından 2017 yılının Türk Dili Yılı ilan edilmesi dolayısıyla *Türk Diline Üstün Hizmet Ödülü*'ne layık görülmüştür. Ödülün verilmesinin gerekçesi "Türkiye Türkçesi ve Türk dilinin lehçeleri ile ilgili çok sayıda çalışması vardır. Türk Dil Kurumu Başkanlığı sırasında, Kurumun geniş halk kitleleri tarafından tanınmasına ve benimsenmesine katkılarda bulundu" olarak belirtilmiştir. Ödül, 23 Mayıs 2017 günü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Prof. Dr. Akalın'a tevcih edilmiştir. Azerbaycan Sumqayıt Devlet Üniversitesi 16 Aralık 2019 tarihinde Prof. Dr. Akalın'a onursal doktora unvanını vermiştir. Türk dili alanında yaptığı çalışmalar ve Türk dünyasına bilimsel katkıları dolayısıyla 13 Kasım 2020 tarihinde de Türk Cumhuriyetleri Kültür Bakanlıkları ortak konseyi TÜRKSOY Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı tarafından Németh madalyasına layık görülmüştür.

17 Kasım 2014 tarihinden bu yana Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde kendisiyle çalışma fırsatını bulduğum kıymetli Hocam Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, her şeyden önce iyi bir insan; akademik çalışma şevkini her an hissedilen ve birlikte çalıştığı insanlara hissettiren nitelikli bir bilim insanı ve tecrübeli bir yöneticidir. Hayattaki ve akademik çalışmalarındaki titizliğiyle her zaman örnek alınabilecek ve kendisine danışılacak değerli akademisyen ve çalışma arkadaşları için kıymetli bir dosttur. Dr. Gülseren Akalın ile evli ve iki çocuk, iki torun sahibi olan Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi, Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalı ile Türk İşaret Dili Çalışmaları ve Uygulamaları Ana Bilim Dalı başkanı iken 16 Şubat 2022 tarihinde emekliye ayrılmıştır. Değerli hocamıza saygımızın bir ifadesi olarak hazırlanan armağanın Türk dili ve diğer alanlardaki çalışmalarına yakışır nitelikte bulunmasını umuyor ve hocamıza değerli ailesiyle birlikte uzun bir ömür diliyorum.

Dr. Mustafa Samet KUMANLI
İstanbul
28 Mayıs 2022